

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ: 2016-2017

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ – ΙΟΥΝΙΟΥ 2017

ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ:

.....

ΒΑΘΜΟΣ :/100,/20 ΥΠΟΓΡΑΦΗ:

Επιτρεπόμενη διάρκεια γραπτού 2 ώρες και 30 λεπτά (150 λεπτά).

Μάθημα: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Τάξη: Α'

Ημερομηνία Εξέτασης: 19/05/2017

Ώρα Εξέτασης: 8:00-10:30

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ

ΔΥΟ (2) ΜΕΡΗ ΣΕ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΑΡΕΛΕΥΣΗ 30 ΛΕΠΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ
2. ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΝΟ ΦΥΛΛΟ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΧΕΙ ΔΟΘΕΙ
3. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΟΥ Η ΑΛΛΟΥ ΥΓΡΟΥ
4. ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΙΕΥΣΗ
5. ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΘΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ Η ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΠΤΟΥ
6. ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Αδίδακτο Κείμενο: Το χάσμα γενεών

Στην εποχή μας είναι έντονη η παρουσία του χάσματος των γενεών. Τι εννοώ μ' αυτό; Πρώτα απ' όλα πρέπει να τονίσουμε ότι η διάσταση και η σύγκρουση γονέων και παιδιών δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο, όπως πολλοί υποστηρίζουν. Στην κωμωδία του Αριστοφάνη *Νεφέλες* έχουμε μια γλαφυρή **περιγραφή** της σύγκρουσης ανάμεσα στον συγκροτημένο πατέρα και στον **ελαφρόμυαλο**, μακρυμάλλη γιο. Το πρόβλημα λοιπόν έχει διαχρονική παρουσία. Ωστόσο, το φαινόμενο αυτό έχει αποκτήσει **μεγάλες** διαστάσεις στη σύγχρονη εποχή, εξαιτίας των κοινωνικών συνθηκών.

Οι αιτίες δημιουργίας του χάσματος των γενεών είναι αρκετές. Κάθε γενιά ζει και **αναπτύσσεται** κάτω από τις επιδράσεις μιας διαφορετικής κάθε φοράς κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής πραγματικότητας. Έτσι διαμορφώνει μια συγκεκριμένη βιοθεωρία και ένα σύστημα αξιών που κατευθύνει τη σκέψη και τη συμπεριφορά της. Σήμερα, άλλωστε, η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνικής είχε ως αποτέλεσμα τη ριζική διαφοροποίηση των κοινωνικών αντιλήψεων που υιοθετούν οι νέοι. Αντίθετα, οι ηλικιωμένοι αδυνατούν να προσαρμοστούν στις νέες εξελίξεις και παραμένουν θιασώτες της παράδοσης και φορείς παλιών ιδεών.

Επιπρόσθετα, είναι κοινός τόπος στους ανθρώπους της ώριμης ηλικίας να **επικρίνουν** τη συμπεριφορά των νεότερων και να επιχειρούν συγκρίσεις με τη δική τους νεότητα. Πιο αναλυτικά, κατά τη γνώμη τους, ήταν όλα καλύτερα στην εποχή τους: και η ζωή και τα ήθη και ο πολιτισμός, ακόμα και η φύση. Ο πρώτος που αναφέρει αυτή τη στάση ενός ηλικιωμένου, σοφού ανθρώπου που κρίνει τους νέους είναι ο Όμηρος. Συγκεκριμένα, ο Όμηρος αναφέρει ότι ο ηλικιωμένος Νέστορας, όταν **αισθάνεται** την ανάγκη να πάρει το λόγο και να μιλήσει στους νεότερους και εξαγριωμένους από θυμό πολεμάρχους, τον Αγαμέμνονα και τον Αχιλλέα, αρχίζει το λόγο του με μια αναδρομή: *«Εγώ είμαι μεγαλύτερος κι από τους δυο σας και πρέπει να με ακούσετε γιατί έχω μιλήσει με μεγαλύτερους ήρωες, άνδρες πολύ καλύτερούς σας, τέτοιους που δε θα ξαναδώ (τον Πειρίθουν, τον Καινέα και τον Θησέα). Αυτοί ήταν παλικάρια που όμοιά τους δεν έχουν ξαναγίνει»*. Από τότε ως σήμερα κάθε γενιά επαναλαμβάνει μονότονα το ίδιο τροπάριο, ότι δηλαδή η παλαιότερη γενιά είναι καλύτερη από την τωρινή.

[...]

Δεν είναι εύκολο να ολοκληρωθεί ένα τέτοιο θέμα μέσα στον περιορισμένο χώρο αυτής της στήλης. Όμως θα πρέπει να θυμόμαστε ότι η **άνοδος** της κοινωνίας απαιτεί συστράτευση όλων των μελών της ανεξαρτήτως ηλικίας, σε ένα κοινό αγώνα για πρόοδο και ευημερία. Προβάλλει, λοιπόν, ως αναγκαιότητα ο συνδυασμός του νεανικού ενθουσιασμού και της εμπειρίας των μεγαλύτερων, με στόχο την **αναβάθμιση** των κοινωνικών συνθηκών και την κατάκτηση της ευτυχίας από όλους τους ανθρώπους.

Ιωάννης Κανακούδης, «Το χάσμα γενεών», εφημερίδα *Το Βήμα* (διασκευή).

I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 16)

- I.1. Να αποδώσετε το περιεχόμενο του κειμένου σε περίληψη 100 – 140 λέξεων. (Μονάδες 8)
- I.2. Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το πιο πάνω κείμενο; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας, αναφερόμενοι σε δύο στοιχεία (κειμενικά ή εξωκειμενικά). (Μονάδες 3)
- I.3. Να εντοπίσετε και εξηγήσετε τη χρήση των σημείων στίξης της 3ης παραγράφου: εισαγωγικά, παρενθέσεις. (Μονάδες 2)
- I.4. Ποιες είναι οι προτάσεις του συγγραφέα ώστε να υπάρξει άνοδος στην κοινωνία; (Μονάδες 3)

II. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

II.1. Οργάνωση Λόγου

(Μονάδες 6)

- II.1.α. Να γράψετε: 1) έναν δικό σας τίτλο (μεταφορικό ή κυριολεκτικό) ώστε να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κειμένου και 2) έναν πλαγιότιτλο για την 2η παράγραφο του κειμένου («Οι αιτίες δημιουργίας... παλιών ιδεών.») (Μονάδες 3)
- II.1.β. Να γράψετε τα δομικά στοιχεία της 3ης παραγράφου του κειμένου («Επιπρόσθετα, είναι κοινός... την τωρινή.») (Μονάδες 3)

II.2. Λεξιλογικά

(Μονάδες 8)

- II.2.α. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους: (Μονάδες 2)
περιγραφή
ελαφρόμυαλο
- II.2.β. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις των πιο κάτω προτάσεων με συνώνυμες τους, ώστε να μην αλλάξει η σημασία που έχουν στην πρόταση. (Μονάδες 2)
...Κάθε γενιά ζει και **αναπτύσσεται** κάτω από τις επιδράσεις μιας διαφορετικής κάθε φοράς κοινωνικής.
... είναι κοινός τόπος στους ανθρώπους της ώριμης ηλικίας να **επικρίνουν** τη συμπεριφορά των νεότερων.
- II.2.γ. Να ξαναγράψετε τις πιο κάτω προτάσεις, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με αντώνυμες, διατηρώντας τον γραμματικό τους τύπο. (Μονάδες 2)
... έχει αποκτήσει **μεγάλες** διαστάσεις
...με στόχο την **αναβάθμιση** των κοινωνικών συνθηκών
- II.2.δ. Να χρησιμοποιήσετε σε χωριστές προτάσεις κάθε μία από τις ακόλουθες λέξεις ώστε να φαίνεται καθαρά η σημασία τους: (Μονάδες 2)
αισθάνεται
άνοδος

III. Παραγωγή Γραπτού Επικοινωνιακού Λόγου

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

Εκπροσωπώντας το Σχολείο σας λαμβάνετε μέρος σ' ένα επαρχιακό μαθητικό συνέδριο με θέμα το «Χάσμα Γενεών». Στην ομιλία σας να αναφερθείτε αφενός στα αίτια που δημιουργούν το χάσμα και αφετέρου να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος. (Εκταση: 300-350 λέξεις)

I. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A. Του νεκρού αδελφού

<p>Μάνα με τους εννιά σου γιους και με τη μια σου κόρη, την κόρη τη μονάκριβη την πολυαγαπημένη, την είχες δώδεκα χρονώ κι ήλιος δε σου την είδε! Στα σκοτεινά την έλουζε, στ' άφεγγα τη χτενίζει, στ' άστρι και τον αυγερινό έπλεκε τα μαλλιά της. Προξενητάδες ήρθανε από τη Βαβυλώνα, να πάρουνε την Αρετή πολύ μακριά στα ξένα. Οι οχτώ αδερφοί δε θέλουνε κι ο Κωσταντίνος θέλει. «Μάνα μου, κι ας τη δώσομε την Αρετή στα ξένα, στα ξένα κει που περπατώ, στα ξένα που πηγαίνω, αν πάμ' εμείς στην ξενιτιά, ξένοι να μην περνούμε. - Φρόνιμος είσαι, Κωσταντή, μ' άσκημα απιλογήθης. Κι α μόρτει, γιε μου, θάνατος, κι α μόρτει, γιε μου, αρρώστια, κι αν τύχει πίκρα γή χαρά, ποιος πάει να μου τη φέρει; - Βάλλω τον ουρανό κριτή και τους αγιούς μαρτύρους, αν τύχει κι έρτει θάνατος, αν τύχει κι έρτει αρρώστια, αν τύχει πίκρα γή χαρά, εγώ να σου τη φέρω». Και σαν την επαντρέψανε την Αρετή στα ξένα, κι εμπήκε χρόνος δίσεχτος και μήνες οργισμένοι κι έπεσε το θανατικό, κι οι εννιά αδερφοί πεθάναν, βρέθηκε η μάνα μοναχή σαν καλαμιά στον κάμπο. Σ' όλα τα μνήματα έκλαιγε, σ' όλα μοιρολογιόταν, στου Κωσταντίνου το μνημειό ανέσπα τα μαλλιά της. «Ανάθεμά σε, Κωσταντή, και μυριανάθεμά σε, οπού μου την εξόριζες την Αρετή στα ξένα! το τάξιμο που μου 'ταξες, τότε θα μου το κάμεις;</p>	<p>Τον ουρανό 'βαλες κριτή και τους αγιούς μαρτύρους, αν τύχει πίκρα γή χαρά, να πας να μου τη φέρεις». Από το μυριανάθεμα και τη βαριά κατάρα, η γης αναταράχτηκε κι ο Κωσταντής εβγήκε. 30 Κάνει το σύγνεφο άλογο και τ' άστρο χαλινάρι, και το φεγγάρι συντροφιά και πάει να της τη φέρει. ... Στη στράτα που διαβαίνανε πουλάκια κιλαηδούσαν, 42 δεν κιλαηδούσαν σαν πουλιά, μήτε σαν χελιδόνια, μόν' κιλαηδούσαν κι έλεγαν ανθρωπινή ομιλία: «Ποιος είδε κόρην όμορφη να σέρνει ο πεθαμένος! ... «Αν είσαι φίλος διάβαινε, κι αν είσαι εχτρός μου φύγε, 76 κι αν είσαι ο Πικροχάροντας, άλλα παιδιά δεν έχω, κι η δόλια η Αρετούλα μου λείπει μακριά στα ξένα. - Σήκω, μανούλα μου, άνοιξε, σήκω, γλυκιά μου μάνα. - Ποιος είν' αυτός που μου χτυπάει και με φωνάζει μάνα; - Άνοιξε, μάνα μου, άνοιξε κι εγώ είμαι η Αρετή σου».</p> <p>Κατέβηκε, αγκαλιάστηκαν κι απέθαναν κι οι δύο. 82</p>
---	--

- B1. Το πιο πάνω ποίημα είναι δημοτικό τραγούδι. Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τρία **χαρακτηριστικά** γνωρίσματα του είδους. Δικαιολογήστε με αναφορά σε συγκεκριμένους στίχους. (μονάδες 3)
- B2. Σε ποια **κατηγορία** δημοτικών τραγουδιών ανήκει το ποίημα; Τεκμηριώστε την απάντησή σας (τουλάχιστον 3 αναφορές). (μονάδες 3)
- B3. α) Ποιους **αφηγηματικούς τρόπους** χρησιμοποιεί ο άγνωστος δημιουργός για να παρουσιάσει την ιστορία και τους χαρακτήρες του και τι επιτυγχάνεται με τη χρήση τους.
β) Ποιος είναι ο **τύπος του αφηγητή** με βάση τη συμμετοχή του στην ιστορία, σύμφωνα με τους στίχους 1-8, 18-23, 29-32, 82 και τι επιτυγχάνεται με τη χρήση του; (μονάδες 5)

B1. Κρητική Λογοτεχνία, Β. Κορνάρου, Ερωτόκριτος

[ΗΡΘΕΝ Η ΩΡΑ ΚΙ Ο ΚΑΙΡΟΣ]
(Ε' μέρος, στίχοι 767 – 818)

ΦΡΟΣΥΝΗ

[...]

Ως πότε θε να κάθεσαι στο βρώμο*, θυγατέρα,
να διώχνεις τόσες προξενιές που του κυρού σου εφέρα;
Κι ως πότε το Ρωτόκριτο να στέκεις ν' ανιμένεις;
Εσύ από τούτη τη φ'λακήν, ώστε να ζεις, δε βγαίνεις,
παρά στα* θέλει ο κύρης σου να του θεληματέψεις·
μη βούλεσαι ανημπόρετα πράματα να γυρέψεις.
Και χίλιοι χρόνοι ανέ διαβού, δεν τότε κάνεις ταίρι
κι ώστε να* ζει, δεν έρχεται προς τα δικά σας μέρη.
Κι αν αποθάνει ο κύρης σου, παραγγελιάν αφήνει
κι όσοι απομείνου οπίσω του ξορίζουν* τον κι εκείνοι.
Λοιπό, κερά μου, σκόλασε το λογισμό τον έχεις
κι ο ξένος γίνεται άντρας σου, κάμε να το κατέχεις·
αυτός οπού επολέμησε κι εγλίτωσε τη χώρα,
πε το κι εσύ πως τότε θες και να βρεθεί καλή ώρα».

βρώμος: βρωμιά.

στα: σ' αυτά που.

ώστε να: έως ότου, όσο.

ξορίζω: εξορίζω.

B4. Σε ποιο λογοτεχνικό **γένος** και **είδος** ανήκει ο «Ερωτόκριτος» του Βιτσέντζου Κορνάρου; (μονάδες 2)

B5. Το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής μέσα στο οποίο γράφεται ο «Ερωτόκριτος» αλλά και το δημοτικό τραγούδι «Του νεκρού αδελφού» ορίζουν τη θέση της **νεαρής γυναίκας** ως κατώτερη μέσα στην οικογένεια. Με βάση αυτή τη θέση να συγκρίνετε την **Αρετή** («Του νεκρού αδελφού») και την **Αρετούσα** («Ερωτόκριτος»). Να δικαιολογήσετε την άποψή σας με αναφορά στο περιεχόμενο των πιο πάνω αποσπασμάτων. (μονάδες 4)

II. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ: «Πατέρας στο σπίτι» Α. Παπαδιαμάντης. (Μονάδες 8)

Ο Μανώλης ήτο ξυλουργός, αλλά δεν διέπρεπε πολύ επί φιλοπονία. Ειργάζετο, οσάκις είχεν εργασίαν, από την Τρίτην έως την Παρασκευήν. Το Σάββατον πρωί τού επονούσεν αίφνης η μέση του, την Δευτέραν τού επονούσε το κεφάλι. Εννοείται ότι διήρχετο εν κραιπάλη από το Σάββατον εσπέρας έως την Δευτέρα πρωί. [...] Ο Μανώλης δεν έπαυσε να μεθύη τακτικά από το Σαββατόβραδον έως το εξημέρωμα της Δευτέρας. Η Γιαννούλα δεν είχε πλέον δεύτερον φόρεμα. Τα παιδιά δεν είχαν πάντοτε ψωμί. Η εστία σπανίως ήτο αναμμένη. Η γυνή εγόγγυζεν. Ο Μανώλης, όταν ήρχετο, την έτρωγε από την γρίνια. Τα παιδιά έκλαιαν. Η αχυροστρωμνή ήτο τρύπια. Η κουβέρτα δεν ήρκει να σκεπάση τα τρία μεγαλύτερα παιδιά.

Εις τοιαύτην κατάστασιν ήτο η οικία, όταν εισεχώρησεν ο κουμπάρος εντός.

[...]

Κατ' αρχάς ήρχετο άπαξ του μηνός. Είτα ήλθε δις εις μίαν εβδομάδα, φέρων κρέας και μικρά τινα δώρα δια τα παιδιά. Κατόπιν ήρχισε να έρχεται ημέραν παρ' ημέραν. Τέλος ήρχετο καθ' εκάστην, φέρων πάντοτε οψώνια.

Τις οίδε ποίους σκοπούς έτρεφεν ο κουμπάρος. Πλην η Γιαννούλα ήτον τίμια, όσον και πάσα άλλη.

Η Γιαννούλα ήτον τίμια, αλλ' ο Μανώλης ήτον ζηλιάρης. Και μετά πολλά εσπερινά δείπνα τα οποία έφαγεν εις την οικίαν ομού με τον κουμπάρον, μετά πολλάς δε πρωινάς σκηνάς τας οποίας έκαμεν εις την γυναίκα του, ήρχισε να μην είναι συνεπής εις τίποτε, κάποτε μάλιστα να ξενοκατιάζη.

Μετά τελευταίαν φοβεράν σκηνήν, από την οποίαν η Γιαννούλα εβγήκε με μισήν πλεξιδα, με εν μάγουλον αιματωμένον, και με σχισμένον υποκάμισον -και όλοι οι φρονιμότεροι άνθρωποι της γειτονιάς έτρεφον την πεποίθησιν, την οποίαν συμμερίζεται και ο γράφων, ότι η Γιαννούλα ήτον αθώα- ο Μανώλης έγινεν άφαντος. Επήγε να ενταμύση οριστικώς την πάλαιαν του γνωριμίαν...

B7. Αφού μελετήσετε το πιο πάνω απόσπασμα και λαμβάνοντας υπόψη ολόκληρο το περιεχόμενο του διηγήματος «Πατέρα στο σπίτι», να χαρακτηρίσετε τον **Μανώλη Φλοεράκη (πατέρας)**.
(μονάδες 2)

B8. Αφού μελετήσετε το πιο πάνω απόσπασμα και λαμβάνοντας υπόψη ολόκληρο το περιεχόμενο του διηγήματος «Πατέρα στο σπίτι»:

α) να παρουσιάσετε **δύο κοινωνικά θέματα** που θίγονται από τον συγγραφέα και

β) να τα σχολιάσετε σε σχέση με τη σύγχρονη εποχή. (μονάδες 6)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Οι Εισηγητές

Αγγελική Ριαλά

.....

Καλλιόπη Βαρνιώτη

.....

Κυριακή Μαύρου

.....

Κωνσταντίνα Δροσοπούλου

.....

Παναγιώτα Ξενοφώντος

.....

Σοφία Τάκκα

.....

Η Συντονίστρια

Κυριακή Μαύρου, Β.Δ.

.....

Ο Διευθυντής

Θεόδωρος Ηλία

.....